

Rollingeweer / door mevrouw R.A. Luitjens-Dijkveld Stol [en de familie Wiersema in de provincie Groningen]

in: *Groninger landbouwblad jaargang 48 (1970) nummer 19, pagina's 620A-C*

Foto uit augustus 1968 gemaakt door Schellekens.

Oorspronkelijk zal Rollingeweer een edele heerd met heerlijke rechten zijn geweest, gelegen "*onder de klokslach van Klein Maarslacht*". Er lag niet alleen redgerrecht en collatierecht op de boerderij, maar ook zijrecht. Bovendien lagen de grafzerken van de Wiersema's op het koor van de kerk te Klein Maarslacht, en behoorden twee vaste banken tegenover de preekstoel in de kerk aan de boerderij. Ook was de plaats omgeven door grachten en singels.

Later is Rollingeweer aan het klooster Aduard gekomen, wanneer en hoe is onbekend. Het kan b.v. in de 15e of de eerste helft der 16e eeuw geweest zijn. Een echtpaar zonder kinderen kan de heerd aan Aduard gegeven hebben om zelf in het klooster opgenomen te kunnen worden, om verzorgd te zijn op hun oude dag. Men noemde dat "*in ovel gaan*". Ook kan iemand in zijn testament de boerderij aan het klooster vermaakt hebben op voorwaarde dat er na zijn dood geregeld missen voor hem en zijn familie gelezen zouden worden voor hun zieleheil.

De naam Rollingeweer komt voor het eerst voor in 1451, in de Warfsconstitutien. In de Oosterwarf een bijeenkomst van rechters van het oostelijke gedeelte van de Ommelanden werd toen behandeld een geschil tussen Bronneko op Rollingeweer en de Warffumburen over 10 schapegrazen land (1 schapegras is plm. ½ ha) op de Warffumer uiterdijk, door Bronneko's moeder Eelke geërfd. Hayko Troys Bronneko werd in 't gelijk gesteld en mocht het land behouden.

De Inlatingsbrief van Saaxumhuizen en Westernieland in het Schouwerzijvest van 1521 (na het wegpoelen van de Hiddingezijl in Westernieland door een stormvloed) noemt als één der aangezwoeren zijrechters Syger toe Maerslacht. Deze Syger zal waarschijnlijk op Rollingeweer gewoond hebben. In 1556 wordt tenminste genoemd Johan Sygers (d.w.z. zoon van Syger) en

Katrine op Rollingeweer. Wigbolt van Ewsum heeft dan verkocht aan de voogden der nagelaten kinderen van Johan Sygers en Katrine Rollingeweer 30 Embder guldens jaarlijkse rente, te beuren uit een heerd land te Garmerwolde, behorend aan Wigbolt van Ewsum. De voogden der kinderen gaven daarvoor een som gelds ineens. Dit was toen de gebruikelijke manier om geld te lenen.

Daarna vinden we de naam Rollingeweer in het dijkboek of de dijkrol van het Schouwerzijlvest. Een dijkboek is een geschrift, waarin alle onderhoudsplichtigen van de dijk staan opgetekend. Te beginnen met het jaar 1573 staat er: Anne Dorenbusch op Rollingeweer, Cornelis Wyrsema, Garbrand Wyrsema, Albert Wyrsema. Dat waren dus achtereenvolgens meiers die een bepaald eind dijk moesten onderhouden.

Van 1584/85 is nog een lijst van meiers van 't klooster Aduard bewaard gebleven, waarop op Rollingeweer voorkomt Luint Doornbos. Hieruit, en uit de dijkrol blijkt dus, dat de familie Dorenbusch of Doornbos de boerderij bewoond heeft vóór de familie Wyrsema.

In het protocol van de landmeter Gerrit Hopper wordt de naam van Cornelis Wyrsema reeds in 1586 genoemd. Hopper heeft dan land opgemeten in de Wissemaheert onder Mensingeweer, waarvan Johan Peters en Cornelis Wyrsema elk de helft kregen, elk $7\frac{3}{4}$ juk.

De familie Wyrsema was een zeer oud geslacht in de Ommelanden, en kwam reeds vroeg zeer verspreid voor, als eigenerfden of als meiers van grote kloosterboerderijen. Zo was er in 1445 reeds een Godeke Wyrsema, eigenerfde in Leens, die in strijd kwam met Hydde Onsta, een lid van het machtige hoofdelingengeslacht te Sauwerd en Verhildersum. Hydde Onsta maakte aanspraak op het redgerrecht dat op Codekes heerd lag, maar op de Ooster Warf kreeg hij ongelijk daar hij niet kon bewijzen, dat de heerlijkheid van de heerd afgenomen was, en het volgend jaar zien we Godeke Wyrsema weer als rechter optreden.

In 1481 treffen we Wybbe Wyrsema en Tyalle "*syn echte huusfrouwe*" aan te Den Anel. Ze verkopen hun heerd "*Wyresemaheert gehieten, mytten hemyngen, huusinge en mytten schuren, myt rechtingen ende herlicheiden als daer up valt, ende myt sessende twintigh jucke landes bynnen dyckes*", enz. aan Andreas Ghysensen, die hem twee jaar later verkoopt aan zijn zwager Harmen Allema, wiens erfgenamen de boerderij overdragen aan het Sint Anthonius Gasthuis bij de Oosterpoort te Groningen (zie Ommelander Geslachten, bl. 398). De boerderij heet nog Wiersemaheerd, en behoort thans aan de heer J. Clevering.

In 1508 is er een Haye Wiersema bij de Tranen, onder Marum. In 1559 komt onder de eigenerfden van Niebert en Tolbert voor Garbrand Dercks Wiersema. In 1570 overleed te Oostum Garbrandt Weersema en in 1579 Swewe Wiersema. In 1576 wordt door Gerrit Hopper opgemeten de Wyrsemaheerd, te Uithuizermeeden, 58 gr. + $22\frac{1}{2}$ gr. Ook in Zandeweer en Westeremden worden reeds vroeg Wyrsemaheerden genoemd.

Naast de Garbrand Wyrsema, die in 1623 op Rollingeweer overleed, is er van 1621 tot 1632 een Garbrandt Wiersema op Hoogemeeden op een provincieplaats van 46 gr., een Garbrandt Wyrsema in 1631 te Oostwold, en een Garbrandt Wyrsema te Groningen "*woonachtig an 't Botterdiep*" † 1664. Ook een Jan Wyrsema te Oldehove en te Feerwerd, in 1621 en 1648, een Wyrsema te Oostum in 1649, enz., enz.

Cornelis Wyrsema op Rollingeweer zou een zoon kunnen zijn van Garbrant Wyrsema, overleden in 1570 te Oostum, daar zijn zoon en opvolger op Rollingeweer ook Garbrant heette en er in de scheidacte van diens nagelaten goederen ook 5 gr. land te Oostum voorkomt. Hij zou echter ook een zoon van Garbrand Dercks Wiersema van Niebert of Tolbert kunnen zijn, ook vanwege, de naam Garbrant, die zijn zoon draagt en ook om de naam Derck, die een zoon van Garbrant weer heeft!

De moeder van Corelis Wyrsema zou een Dorenbosch kunnen zijn, verwant aan Anne en Luirt Dorenbosch, de voorgaande meiers op Rollingeweer. De familie Dorenbosch was ook een oud geslacht, evenals de Wyrsema's, en de naam Cornelis kwam er veel voor. Zo was b.v. een Cornelis Dorenbosch in 1595 meier op een heerd van 83 gr. van het klooster Wittewierum, te Sint Anna, en een Pieter Dorenbosch meier in 1595 op de Rodeschool bij Bedum, een school en uithof van het klooster Aduard. Door zijn verwantschap met de familie Dorenbosch zou Cornelis Wyrsema dan waarschijnlijk op Rollingeweer gekomen zijn. Wanneer echter precies, weten we niet, daar het archief van het klooster Aduard verloren is gegaan.

Na het verdrijven der Spanjaarden uit Groningen en de Reductie in 1594, en de daarop volgende opheffing der kloosters en secularisatie der kloostergoederen, kwam Rollingeweer in het bezit der provincie, en werden de kloostermeiers dus provinciemeiers! De rekeningen der provincierentmeesters zijn alle bewaard gebleven, zodat we vanaf 1595 alle meiers terug kunnen vinden. In 1595 vinden we door de rentmeester Johan Luttema opgetekend: Cornelis Wiersma te Rollingeweer heeft 109 graezen lants, tgras een Embder gulden gerekend, facit 122-12-4 ende voor tswijn 6 daler, facit 9-0-0
Toen na het oorlogsgeweld orde en rust terug keerden, werden de tijden voor de boeren ook beter en gingen de huren spoedig omhoog!

1597: Cornelys Weertzum heft 109 graesen wegen olde hulre up Conditie van mijne huize tho maeken tsamen 183 car.gl. 18 br.st. 6 pl. (caroli gulden, brabantse stuiver, placken) 183-18-6.

1600: Cornelus Wyrzum to Rollingeweer heft 109 gr. gehuert, yder gras voer twe car. gl. maket 218-0-0.

1606: Cornells Wijrtzum tot Rollingeweer gebruickt 109 grasen, heft anno 1605 op gregory anvangende ses jaer lanck ingehuert tgras jaerlix voer drie ende vijertichstehalve brabantse stuuver. Beloept 231 car. gl. 12 brab. st. ende 2 placken 231-12-2. Heft dat jaer huer 1600 verschenen betaelt.

1620: Garbrant Wyrsema gebr. 109 Jucken. Heft anno 1617 op gregori anvangende 6 jaer lanck ingehuert ieder gras jaerlix voor 50 brab.st, beloopt 181 daler 20 brab.st. is 272-10-0.

Cornelis Wyrsema overleed op Rollingeweer 23 Juni 1609 en werd begraven op het koor van de kerk te Klein Maarslag. De kerk is echter afgebroken in 1807 [*d.i. 1811*], zodat zijn grafzerk nu, met nog zeven andere zerken van familieleden, in de open lucht liggen, maar nog in vrij goede staat verkeren [*niet meer het geval, tm*]. Op de zerk van Cornelis Wyrsema staat in een randschrift "*Anno 1609 de 23 Junius is den E. und Fromen Kornelis Wiersema Christelick in den Heeren entslapen, sin seele leeft in Godt.*" Wapen: recht pelikaan met kroost; links:

gedeeld, a. halve adelaar, b. 3 klaverbladen, 2-1. Opschrift in een cirkel: *Alles wat Ghi Biddet in luw Gebedt, So ghit Gelovet, So wert ghit Ent-Fangen. Mat. ant. 21 C.-* (Matth. 21 vers 22). De pelikaan met kroost is het wapen der Wyrsema's, de halve adelaar betekent, dat er collatierecht op de boerderij lag en de drie klaverbladen betekenen redgerrecht.....

Cornelis Wyrsema werd op Rollingeweer opgevolgd door zijn zoon Garbrant Wierema, die in 1605 getrouwd was met Claessyen Wichers; geproclameerd te Groningen 19 Maart 1605: „*Garbrandt Wiersema, absendt, daervoor Jurrije Nobels ffrouwe lijse vaceert, end Claessijen Wychers, mede absendt, daer voor vr. Aelke hebels vaceert, is den 19 Marty publication geaccordeert. Landwerts gecopuleert (getrouwd)*”. Bij de aangifte was dus geen van beide aanwezig. Waar zij getrouwd zijn, is niet bekend, misschien in het kerkje te Klein Maarslag.

Garbrant Wyrsema en zijn vrouw hebben waarschijnlijk een nieuw huis laten bouwen, en in de muur laten plaatsen de mooie gevelsteen met de afbeelding van Salomo's rechtspraak en -- op een afzonderlijke steen- het jaartal- 1618: aan de ene kant het wapen Wyrsema, de pelikaan met de jongen aan de andere kant een ossekop, waarschijnlijk het wapen van zijn vrouw. Deze gevelstenen zijn bewaard gebleven zijn thans ingemetseld in de gang van het tegenwoordige woonhuis op Rollingeweer. Vroeger zaten ze waarschijnlijk in de buitenmuur van de voorgevel.

Gevelsteen op Rollingeweer: Salomo's rechtspraak. Links wapen Wiersema, pelikaan met jongen. Rechts wapen Wichers, ossekop.

De boerderij van 1618 stond juist andersom dan de tegenwoordige, nl. met het woonhuis naar het westen en de achtergevel van de schuur naar het oosten, zoals nog op de oudste kadasterkaart te zien is. Het oude woonhuis was iets korter en iets smaller dan het tegenwoordige; wel had de boerderij het-zelfde kop-hals-romp-type, maar waarschijnlijk had het woonhuis nog geen gang naast de kamers. De weg liep vanaf Zandtuin ten noorden langs de boerderij (zie kaart weg 3) dan met een bocht er om heen naar het zuiden, waarna er een kleine splitsing volgde en één weg naar Klein Maarslag en een naar Groot Maarslag ging. De tegenwoordige toegangsweg naar de boerderij dateert pas van het midden der vorige eeuw.

Een oude put, gevonden voor de achtergevel van de tegenwoordige boerderij, bewijst nog, dat daar vroeger het woonhuis en de stookhut met boenpost hebben gestaan.

Links toegangsweg 1832 en rechts rond 1960

Garbrand Wyrsema overleed 9 Juni 1623. Op zijn grafzerk, gelegen naast die van zijn vader staat: *Randschrift: Anno 1623 den 9 Juny is den Eerb. und fromen Garbrant Wiersema kerckvoogt in der tit Christelick in den Heren gerust verwachtende een salige opstandinge in Christo. Wapens, rechts pelikaan met kroost, links ossekop. Het vers is grotendeels uitgesleten, maar kan met behulp van een ongeveer gelijkkluidend vers worden ontcijferd: „Gedenck o Mensch die dit siet en lees - dat ick ook eens - als ghi ben geweest - ghi zult weerden gelick ick byn - tot stof der eerden.“*

Behalve op zijn grafzerk is Garbrant Wyrsema zijn naam nog vereeuwigd op de klok van Klein Maerslag, die in een klokkestoel naast het kerkje hing en thans in de toren te Mensingeweer hangt. Het opschrift luidt: *„Henrick Wegenart goet mij tot Campen anno 1621 do Garbrant Weersma und Tamme Tammes karckfogden waeren“*, versierd met het wapen Wiersema. Claessyen Wychers, de vrouw van Garbrant Wyrsema, leefde nog tot 1 april 1650. Haar grafzerk, naast die van haar man gelegen, vermeldt: *Randschrift: „Anno 1650 den 1 Aprilis is die deuchtsame Claesen Wichers Weduwe van wilen Gerbrant Weersema in den Here gerust verwachtende een salige opperstandinge in Christo en licht alhier begraven“*. Wapens: rechts pelikaan met kroost, links ossekop. Vers: *„Omdat ons levent kort en lichgaam wort tot eerde, Daerom doet alit wel, soo blift u naem in weerde“*.

Uit de scheldingsacte van de nalatenschap van Garbrant Wyrsema en Claessyen Wychers, van 14 Juni 1651, leert men hun acht kinderen kennen:

1. Wicher Wiersema, landbouwer eerst op Herathema, Eenrum, later op Olde Maerslach (boven op de wierde, boerderij G. Kadijk), getrouwd eerst met Grietje Boelens, daarna met Grietje Cornelis.
2. Cornelis Wiersema, landbouwer op de [Kleine] Greeden te Eenrum (thans Grommers), getrouwd met Abeltje Jacobs.
3. Albert Wiersema, landbouwer op Rollingeweer, getrouwd met Fockjen Eltkens, van Abbeweer, Tinallinge.
4. Annechien Wiersema, getrouwd met Claes Willems, landbouwer op Herathemaheerd, op de Streek te Eenrum (thans Binnema).

5. Bonne Wiersema, landbouwer op Sijrsema, Abbeweer, Tinallinge (thans fam. Stol), getrouwd met Nanne Eltkens, zuster van Fockjen bovengenoemd; dus woonde hij op de boerderij van zijn schoonouders.

6. Derck Wiersema, landbouwer op Lutke Saaxum, gem. Baflo, (thans R. H. Keyer), getrouwd met Tonnoisje Nombdes, afkomstig van die boerderij.

7. Jurrien Wiersema, landbouwer op Oldörp, Uithuizen (thans L. Schillhorn van Veen), getrouwd met Duircke Jacobs.

8. Eisse Wiersema, landbouwer op Zijlbrugge. Westernieland (thans B. E. J. Ritzema van Ikema) getrouwd met Aeilke Tjeerts van Tinallinge.

Deze scheidacte is in zijn geheel afgedrukt in „*Ommelander Geslachten*“, bijlage Ia. Ze bevat veel interessante gegevens, b.v. over de vermoedelijke afkomst van Claessien Wichers. Er blijkt nl. uit, dat Claessien van haar tante Lysbet Nebels heeft geërfd *“de gerechte vierde partt van Sickema goedt in 't Westernijelandt geleege, waer onder vierdehalff jucken vrij van behuisinghe met zijn Quelder ende Anwas, noch de gerechte helffte met de vierde partt van d'ander helffte van een klein Heertje landes op 't Westernijelandt”*, enz. Tante Lijse of Lysbet Nebels of Nobels, de vrouw van Jurrije Nobels, en vrouw Aelke Hebels waren bij de huwelijksproclamatie aanwezig, zie boven. Als men nu deze namen vergelijkt met de namen der oudste bewoners van Zijlbrugge, Doe Ebels (of Hebels) en Ulphert Aisens (Aise Eisse), en bedenkt, dat één zoon is genoemd Jurrien en een ander Eisse, dan voelt men de verwantschap, zonder het juiste verband te kunnen aangeven. Claessien erfde dus van haar familie in 't Westernieland, en het lijkt zeer waarschijnlijk, dat de boerderij Zijlbrugge door haar ingebracht is.

Op Rollingeweer was de derde zoon, Albert Wiersema, reeds in 1639 boer geworden. Zijn moeder zal bij Cornelis op de Greden zijn gaan wonen, ze wordt dan steeds *“van Eenrum”* genoemd.

In 1656 besloten de Staten van Stad en Lande van Groningen tot de verkoop van heerlijke rechten en kleine percelen land uit de kloostergoederen. 16 Juni 1656 werd o.a. verkocht: *„een Zijlrecht in 24 Jaaren twee jaar zijnde twaalf Eden in 't Carspel Maarslagt vallende op de plaatse dewelke Albert Wiertsuma Meyerwijse gebruickt.”* Koper was Schotto Tamminga, heer van Bellingeweer, voor 21 gl. Tevens werd verkocht *“een collatie van de plaatse welke Albert Wiersuma meyerwijse gebruickt.”* Koper Schotto Tamminga voor 120 gl.

De heerlijke rechten, die op een boerderij lagen, hoorden aan de eigenaar, en als één der Wiersema's aanzweert als zijlrechter, gebeurt dat als volmacht voor de provincie, later voor de Tamminga's. In 1613 werd Garbrant Wiersema zelfs beëdigd als Schepper van Ter Borch, Warfhuizen, namens jonker Allard Gaickinga. Albert Wiersema overleed 7 juni 1663, zijn vrouw Focktien Eltiens was reeds 27 Februari 1663 overleden. Hun zoon Eltie Wiersema overleed 13 September 1665, en hun zoon Garbrant Wiersema 17 September 1665! Spanheim, de rentmeester der provincie-kloostergoederen, tekende aan: *anno 1639 Albert Wiersema en Fockje. anno 1664 de kinderen. anno 1668 een van de kinderen met naam Maria getrouwd an Jacob Iwema. anno 1689 de wed. Maria getrouwd an Jacob Ennens. anno 1692 Aylke Wyrsema, anno 1694 Aijlke getrouwd an Tjeert Wyrsema, anno 1719 de kinderen Albert en Abel Wyrsema.*

Huur in 1632 299 gl. 15 st.; in 1635 327 gl.; in 1681 272 gl. 10 st.; in 1701 299 gl. 15 st.
Thomas van Seeratt, de volgende rentmeester, voegde er nog aan toe: *anno 1725 Albert Wiersema en Aylcke Blincksema.*

De beide zoons van Albert Wiersema, Garbrant en Eltje, overleden dus jong, en de dochter Maria, getrouwd met Jacob Iwema, hield de boerderij. Reeds de 13de Dec. 1669 overleed Jacob Iwema, zijn oudste zoontje Andries was de 6de Dec. overleden, en zijn jongste zoontje Albert overleed de 17de Dec. van 't zelfde jaar!

Maria Wyrsema hertrouwde met Jacob Ennes, en 2 Sept. 1683 werd hun zoontje Enne gedoopt. Waarschijnlijk is het echtpaar vrij jong overleden, want In 1692 wordt Aylke Wyrsema als huurder ingeschreven. Zij was een zuster van Maria, en getrouwd geweest met Abel Iwema, landbouwer en schepper op Den Ham, die echter 24 April 1690 was overleden, nalatende 4 kinderen: Wolter Stolling, genoemd naar zijn grootvader, Albert Wyrsema, Garbrant Wyrsema en Jantje Iwema. (Deze Garbrant Wyrsema werd later landbouwer op het Voorwerk te Maarhuizen, thans behorend aan de Stichting Beheer Landbouw-gronden).

Aeylke Wyrsema hertrouwde 13 Aug. 1693 met haar neef Tjeert Wyrsema, van Zijlbrugge, een zoon van Eysso Wyrsema en Aellke Tjeerts. Hun namen komen nog voor op de zilveren avondmaalsbeker van Maarslag, welke zich thans in Mensingeweer bevindt. Het opschrift is als volgt: *"Dese Beeker is voor de Gemeente van Maarslagh Gemaeckt in Jaar 1701, doe de Eerw. Gerhardus Nanninga Predikant, Luityen Folkerts Ouderlingh, Jan Menckes Ende Claas Jans Diaconen waren. Ende betaalt van Slodanigh Gelt, als eertijts de Voorouders van Theert Wyrsema Ende Aylke Wyrsema, op Rollingeweer, tot Profijt der Armen hadden Gegeven. Wegrade 23¼ Lood Kostende 36 Gulden."*

Tjeert Wyrsema en Aeylke Wyrsema kregen een zoon Abel, gedoopt 17 Juni 1694. Na het overlijden van de ouders kwam de boerderij in 1719 aan twee zoons: Albert Wyrsema, zoon van Abel Iwema, en Abel Wyrsema, zoon van Tjeert Wyrsema, dus half broers. Albert Wyrsema trouwde in 1720 Aylke Sytses Blincksema, een dochter van Sytje Jenties Blincksema en Maria Wyrsema, die weer een dochter was van Eysso Wyrsema van Zijlbrugge en Aeilke Tjeerts, zie boven. Abel Wyrsema ging toen naar Winsum en werd daar koopman; hij trouwde in 1727 met Margje Bonnes Stenhuis, en huurde een provincieplaats in Scilligeham (thans behorend aan de heer D. Hofman).

Albert Wyrsema overleed 29 Aug. 1729, *"out sinde int 44ste jaar"*, nalatende 3 dochters en een zoon. Aeilke Blincksema hertrouwde met Aam Peters, uit welk huwelijk nog 3 dochters geboren werden. Nadat eerst Aam Peters was overleden, overleed Aellke Sytses Blincksema 12 Dec. 1765, oud 72 jaar. De enige zoon Abel Wyrsema kocht de boerderij van zijn zusters en hun echtgenoten.

"10 May 1766. De E. Reinder Reinders en Aylke Wyrsema, ehel. wonende op Grijssloot onder de klokslag van Leens, de E. Hilbrand Symens en Maria Wyrsema, ehel. wonende in Schilligeham onder de klokslag van Winsum, de E. Claas Symens en Goekje Wyrsema, ehel. wonende op Maarslag als aangetrouwde swagers en volle susters, en de E. Cornelis Jacobs en

Aaltje Ames, ehel. wonende tot Winsum, als aangetrouwde swager en halfzuster, en de E. Pieter Borgman voor de Eersame Jonge Dogter Schouwke Ames, volle zuster van Aaltje Ames, woonachtig op Rollingeweer onder de klokslag van Maarslag. erfgenamen van onse overledene moeder Aylke Wyrsema, wed. van Aam Peters, in leven woonachtig op Rollingeweer, verkopen hun mandelige Buitenplaatse Rollingeweer genaamd, bestaande in Een Grootte keuken en kamertje, Middelhuis en Lughthorn, melkenkamer, met Een Grootte Vriesche schuire, met schutten, wringen, Balkhout, Platen, Losse Breeden, Palen en de winterboute, met de beklemminge van 100 jukken Provincielandt, huur 299 gl. 15 st., met nog 24 juk onder de Plaatse beklemt, huur 72 gl., an de Eersame Vriegesel en Onze Broeder Abel Wyrsema. voor een summa van 8000 car. gl."

Door de Staten van Stad en Lande van Groningen werd de 28 Oct. 1771 verkocht de eigendom van 100 Jukken behuisde Landen tot Rollingeweer, *soo Abel Wiersema, gebruikt*, 's jaars voor 2099 gl. 15 st. Koper was Abel Wiersema, de meier zelf, voor f 14200,-. Hij had nu dus de boerderij "vrij en eigen".

Wanneer is de beklemming van Rollingeweer tot stand gekomen, wanneer veranderd van een losse huur in een beklemming? Vanaf 1701, bij iedere nieuwe inhuring, bleef de huur gelijk 299 gl. 15 st. Een der kenmerken van een beklemming is een vaste huur. Albert en Abel Wiersema moesten bij de overname van de boerderij in 1719 wel een jaargeschenk betalen, maar dat werd hun kwijt gescholden vanwege de slechte tijden (1717-Kerstvloed). Zo'n geschenk voor overname was ook één der kenmerken van een beklemming.

Abel Wiersema, de jongere, moest in 1767 ook een jaar huur geschenk betalen voor de overname van de boerderij, voor het "inboeken". Het was echter slechts een "losse" beklemming, daar iedere 6 jaar opnieuw ingehuurd moest worden. Zo werd de boerderij ingehuurd in 1755, in 1761, in 1767; en in 1771 werd de eigendom verkocht (zie boven). Nooit zijn er beklempeningen betaald om een vaste beklemming voor de boerderij te krijgen.

Abel Wiersema bleef ongehuwd. Na zijn dood verkochten de erfgenamen de boerderij, die ruim 14 jaar in de familie geweest was en steeds door Wiersema's bewoond! De kopers waren Claas Isebrands in Trijntje Jurriens, ehel wonende te Eenrum op. Tjakemaheerd (thans de heer H. K. Noordhuis).

"29 Sept. 1789. Maria Alberts Wiersema, wed. Hillebrant Symens voor ⅓ en Fokjen Alberts Wiersema wed. Klaas Symens voor ⅓ en de E. Albert, Reinder en Abel Reinders, ieder voor zig zelva, Ida Reinders geadsisteert door haar Eheman Tidde Klaassen en Eilke Reinders voor haar zelvs en caverende alle voor hunlieden zusters Marie en Aaltje Reinders mede voor ⅓ te samen Erfgenamen tot de Nalatenschap van wijlen hunnen Broeder en Oom Abel Wiersema van Rollingeweer, verkopen aan de E Claas Izebrands en Trijntje Jurriens, Ehelieden, der verkooperen boerenplaatse staande en gelegen onder Maarslag, zijnde door wijlen Abel Wiersema bewoond en gebruikt, Rollingeweer genaamd, bestaande in een Capitaal behuisinge voorsien met een groot binnenhuis, kelder, kelderkeuken, middelhuis, karnhuis, melkenkamer, opkamer, met een grootte Vriesche Schuur beneffens Regenwatersbak en twee putten, een hutte met nog een huisje staande ten Noorden aan 't Zingel, voorts met 2 grootte

vrugthare Appelhoven, keuken, Tuinen, Gragten. Cingels, als mede met het recht der vaste en altoos durende beklemming van plusminus 133 Jukken kostelijk bouw en weidelanden, waarvan thans ruim 80 jukken groen en het overige bouwland is, zullende Jaarlijks aan Diverse Eigenaren tot een vaste huure doen in genere (totaal) een zumma van 390 car. gulden, waarvan 11 Jukken 5 in Eigendom aan de Heer E. Metelerkamp (thans kooper zijnde geworden) in Eigendom toebehoord, als 100 Jukken gelegen onder het Schatregister van Maarslag en Warfhuizen, bevorens van de provincie aangekocht, waarop de Behuisinge is staande, en 6 Juk onverscheiden in 24 Jukken gelegen onder Mensingeweer, zullende deze 115 Jukken Jaarlijks aan vaste huur doen 345 car. gl. en resterende onverscheiden toebehorende daar van is 6 Juk aan de wed. Hillebrand Symens, vaste huur 18 car. gl.; 2e 6 Juk aan Doctor P. Nannings, vaste huur 18 car. gl.; 3e 6 Juk aan de E. Elle Cornelis, vaste huur 18 car. gl., makende dus in genere de bovengenoemde huure van 399 car. gl. Koopsom twaalf duizend twee hondert en vijftig car. gl. 12250 car. gl.”

De eigendom, thans vast en altoosdurend, zie boven van 109 jukken en van 6 jukken ongescheiden is 24 jukken, vaste huur 345 gl. werd voor 12300,- c. gl. verkocht aan Dr Eisso Metelerkamp, getrouwd met Gerhardina Groeneveld (zie Gron. Volksalmanak 1961 [?]). Dr Eisso Metelerkamp was een zoon van Ds Johannes Metelerkamp te Eenrum en Henrica Wyrsema, een dochter van Eysso Wyrsema van Zijlbrugge en Anje Kimminga. Dezelfde erfgenamen van Abel Wiersema verkochten aan Fokje Alberts Wierzema, wed. Klaas Symens mede-erfgenaam en verkoopersche, *“alle de begraafplaatsen met de Grafsteenen zoo van, als buiten hunnen familie herkomstig, daer op geleegen, op het Choor der kerke te Maarslag, als mede de twee vaste banken tegen over de Predikstoel in gemelte kerk, met alle derselver lusten en lasten geene uitbyzondert. Dit dan alles is also verkogt voor de Somma van driehondert en twee en vijftig gulden, f 352, -“*

De nieuwe eigenaars Claas Claas Isebrants en Trijntje Jurrioens hadden een dochter Elisabeth Claasen (de Boer), die 8 April 1804 trouwde met Lammert Bartels Hopma, een landbouwer afkomstig uit Schillegeham. 9 Nov. 1805 kreeg dit jonge echtpaar uit de nalatenschap van haar ouders de boerderij Rollingeweer toegeschelden voor f 32400,-, *“met de vaste beklemming van 133 jukken groen en bouwland, waarvan 127 j. In eigendom van de heer E. Metelerkamp f 381 vaste huur en nog 6 juk onverscheiden in 24 j. f 18, vaste huur.”*

Zo kwam de boerderij Rollingeweer dus in 't bezit van de familie Hopma. Lammert Bartelts Hopma overleed 19 mei 1839 en werd als boer opgevolgd door zijn zoon Bartelt Lammers Hopma (1805-1873), getrouwd 10 maart 1842 met Henderika Mendelts Toringa, een dochter van Mendelt Reinders Toringa, landbouwer op Groot Maarslag, en Aaltje Everts Schuiringa. Deze Bartel Lammerts Hopma heeft een nieuw voorgebouw aan de boerderij laten bouwen, aan de oostkant, terwijl het oude aan de westkant stond. Ook heeft hij de schuur vernieuwd en de boerderij een nieuwe uitrit gegeven langs de zuidkant naar 't oosten, terwijl hij de weg vanaf Zandtuin ten noorden van de boerderij heeft laten vervallen.

11 Sept. 1851. *„Gelezen een adres van Barteld Lammerts Hopma... geven Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen te kennen, dat aan de noord-zijde bijlangs de boerenplaats Rollingeweer een weg loopt van Maarslag in verbinding met die, welke van*

Maarslag leidt naar Mensingeweer, gelegen en behorende tot de schouwbare wegen in de Schepperij van Ter borg onder het Schouwerzijvest, dat ofschoon die weg oorspronkelijk mede dienstbaar was voor de bewoners van Klein Maarslag, deze daarvan sinds jaren echter nimmer gebruik maken, als hebbende een meer geschikte uitweg gekregen, dat de adressant een aanmerkelijke verbetering zal kunnen aanbrengen door de weg aan de noordzijde zijner plaats te doen vervallen, en tot een nieuwe wegaanleg over te gaan bijlangs de zuidzijde van zijn plaats" enz.

Barteld Lammerts Hopma werd op Rollingeweer opgevolgd door zijn zoon Mendelt Bartelds Hopma (1844-1905), getrouwd met Dietje van Tijum. Dit echtpaar kreeg slechts één zoon Bartelt Lammert Hopma (1895-1960), die in 1927 trouwde met Aaltje Hendrika Kool, geboren in Zuidhorn, uit welk huwelijk 3 zoons geboren werden.

Barteld Lammert Hopma verkocht echter in 1929 de boerderij met 74.99.20, ha land voor f 229000,- aan mevrouw Van Mesdag-Maxwils te Hilversum. Haar echtgenoot, Geert van Mesdag, heeft, onder meer verbeteringen de enkele schuur laten verbouwen tot een dubbele, met een krimp in het midden in plaats van muren, waardoor nog extra ruimte werd verkregen. Na haar overlijden kwam de boerderij aan haar zoon Geert van Mesdag te 's-Gravenhage. Van enige eigendommen, op zekere gedeelten van de boerderij rustende, werd het grootste aangekocht. Na de aankoop van Rollingeweer ontdekte laatstgenoemde dat hij een afstammeling is van de eerste Wyrsema's die op Rollingeweer woonden. Zijn grootvader, Gilles van Mesdag te Groningen, was met Anna, dochter van Geert Reinders op Groot Zee-wijk te Warffum en Antje Doornbosch, welke laatste weer een dochter was van Cornelis Doornbosch, landbouwer op Kloosterwytwerd (thans familie Hopma Zijlema) te Usquert, en van Anna Wyrsema, dochter van Garbrant Wyrsema, landbouwer op Kloosterwytwerd, en van Trijntje Cornelis. Garbrant Wyrsema was weer een zoon van Eysso Wyrsema, landbouwer op Zeylbrugge, Westernieland, en van Aeilke Tjeerts, kleinzoon van Garbrant Wyrsema op Rollingeweer en Claesien Wichers, achterkleinzoon van Cornelis Wyrsema, zie voren.

Een windwijzer met het wapen Wiersema op de schuur, en de gevelsteen met het wapen Wiersema in de gang houden de herinnering aan het aloude geslacht Wiersema nog levend!

Sedert het overlijden van de heer Geert van Mesdag behoort Rollingeweer nu aan de „Stichting Geert van Mesdag”.

Aldus mevr. R. A. LUITJES-DIJKVELD STOL Lid van de Groninger Heerdencommissie in 1970

Dit artikel van mevrouw Luitjens-Dijkveld Stol werd naar word overgezet en van illustraties voorzien door Tonnis Musschenga in februari 2026

Voor een aantal recente foto's van de boerderij Rollingeweer zie de volgende pagina.

